

KOMM. OG REG. DEP	
18 DES 2003	
03/3321-26	
Ark.	531.12
Avd.	INN / AOS / AEB

Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene

et regjeringsoppnevnt rådgivende organ

Kommunal- og regionaldepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8112, Dep.
0032 Oslo

Deres ref: 03/3321-8 LEE
Vår ref: 03/145-2
Dato: fredag, 12. desember 2003

KIMs Høringssvar: Vilkår for familiegjenforening – forslag til endringer i Utlendingsforskriften

KIM har mottatt fra KRD Høringsbrev om vilkår for familiegjenforening – forslag til endringer i Utlendingsforskriften. KIM mottok brevet først 20. november, med svarfrist satt til 19. desember. En slik avkortet høringsfrist forhindrer at saken drøftes i KIM og behandles i innvandrersforumet og svekker innvandrersforumets evne til å gi innspill med full tyngde.

Innvandrersforumet understreker at dette forslaget berører en rekke meget viktige prinsipielle, rettslige, likestillingspolitiske og minoritetspolitiske områder. I lys av dette ser Innvandrersforumet med uro på saksgangen hittil. Både Stortingets hastverk med å drive gjennom lovendringer, og dets press på departementet om å fremme forskriftsendringer, vekker bekymring. Innvandrersforumet ser hastverket som særlig graverende fordi saken åpenbart flytter grensene når det gjelder sekulære myndighetenes forsøk på å bestemme innholdet i andres tro.

Generelle bemerkninger:

Forslaget som her foreligger er tiltenkt som et tiltak mot tvangsekteskap, og er identisk med et av flere forslag som tidligere i år ble fremmet av organisasjonen Human Rights Service. Innvandrersforumet vil understreke at arbeidet mot tvangsekteskap er en viktig menneskerettssak og applauderer at arbeidet gis høy prioritet både av organisasjoner, av fagdepartementene og av Stortinget. Etter innvandrersforumets mening, har imidlertid verken forslagstillerne eller Stortinget vist interesse for eller vilje til å lytte i bredden til organisasjoner og faginstanser som arbeider med disse spørsmål, men har valgt å lytte ukritisk til én organisasjon.

Innvandrersforumet viser til de utredningene Departementet har innhentet i forbindelse med denne saken, og som er lagt ut sammen med høringsbrevet på departementets internett sider. Disse utredninger bekrefter at saken har flere vanskelige rettslige sider. Utredningene tyder også på at forslagene, som er ment å forbedre forhold for innvandrerkvinner vil virke mot sin hensikt, for eksempel ved at også skilte minoritetskvinner som ønsker å bli i Norge og gifte seg på nytt med en mann som ikke er bosatt her, vil i praksis nektes gjenforening med sin ektefelle fordi de ikke kan oppfylle vilkåret.

Postadresse:
postboks 8108 Dep,
0032 Oslo

Besøksadresse:
Hausmannsgate 21
2.etg.

Telefon: 2335 1631
Telefaks: 2335 1714
E-post: kim@kim.no
Web: www.kim.no

Innvandrerforumet vil også bemerke at det hadde vært mest hensiktsmessig om saken hadde vært grundig utredet i forkant av Stortingsbehandlingen.

Forslag 1 - Dokumentert lik rett til skilsmisse som vilkår for familiegjening

Departementets forslag innebærer at ved søknad om gjening med ektefelle der ekteskapet er inngått i utlandet, skal det framlegges en ekteskapskontrakt som gir ektefellene like rett til skilsmisse, religiøst og lovmessig.

Ikke alle land har en familierett som gir begge kjønn lik rett til skilsmisse, eller en familierett som vil kunne tillate egne avtaler om like vilkår for skilsmisse. Selv om norske myndigheter avkrevde en privat ekteskapskontrakt som vilkår for familiegjening, vil slike avtaler ikke nødvendigvis være gyldig etter det andre lands familierett. Heller ikke norsk ekteskapslovgivning vil tillate private ekteskapskontrakter som fraviker bestemmelser i norsk lov.

I Departementets forslag benyttes formuleringen "... *religiøse som lovmessig retter til skilsmisse*". Etter innvandrerforumets mening innebærer dette en direkte krenkelse av religionsfriheten.

Som Thorbjørnrud påpeker, vil verken katolikker, jøder, hinduer, eller sikher kunne redefinere sin forståelse av ekteskapet og dermed utvikle nye ekteskapsdokumenter som tilfredsstillt kravet. Muslimer, derimot, har anledning til å inngå private ekteskapskontrakter, selv om mange muslimske land trolig ikke vil kunne anerkjenne slike kontrakter, dersom de bryter med akseptert praksis.

Forslaget er oppsiktsvekkende fordi det i praksis både krever at andre land endrer sitt lovverk, og at trossamfunn endrer sin tro, for at et enkeltindivid skal få oppholde seg i Norge.

Bestemmelsen vil dermed i praksis være et effektivt forbud mot familiegjening for personer – både menn og kvinner – som har giftet seg i de fleste land i verden.

Forslag 2 – Krav om dokumentasjon av skilsmisse fra inngått utenlandsk ekteskap.

Det er to forhold som er problematiske med dette forslaget. For det første, vil det være umulig for personer fra svært mange land å kunne dokumentere at en norsk skilsmisse også er anerkjent i landet hvor ekteskapet ble inngått. Dernest, vil det være mange kvinner som vil ønske å gifte seg på nytt etter et samlivsbrudd. Innvandrerforumet viser til Justisdepartementets vurdering:

"Konsekvensen av forslaget kan være å nekte familiegjening for personer fra et land som har en internasjonal privatrett som ikke erkjenner norsk skilsmisse..."

I tillegg viser Innvandrerforumet til Berit Thorbjørnruds utredning som påpeker at bestemmelsen vil også ramme skilte minoritetskvinner, som ikke vil kunne gifte seg på nytt fordi dokumentasjonen som kreves er umulig å fremskaffe. For noen kvinner vil dette bety at de må forlate Norge for å fortsette et nytt samliv.

Konklusjon

Innvandrerforumet mener at begge forslag er uholdbare fordi de vil svekke, heller enn styrke, stillingen til innvandrerkvinner i Norge. I tillegg krenker forslagene religionsfriheten. Innvandrerforumet mener at det beste ville være om stortingsvedtaket ble opphevet, og at forslaget til forskriftendringer ble trukket tilbake.

Innvandrerforumet mener at en mer effektiv måte å oppnå hensikten bak forskriftendringen er at myndighetene fortsetter med å støtte på bred basis de mange organisasjoner og nettverk som arbeider mot tvangsekteskap og for å styrke innvandrerkvinnens stilling og rettigheter i samfunnet –særlig de grasrotorganisasjoner som er bygget av innvandrerkvinner selv.

Innvandrerforumet vil til slutt advare generelt mot å bruke utlendingsloven og forskriftene som et hovedvirkemiddel til å løse sivilrettslige problemstillinger, selv om disse problemstillinger gjelder personer med utenlandsk bakgrunn.

For Kontaktutvalget mellom innvandrere og myndighetene

Farah Ali
Nestleder

Saksbehandler:
Steven Meglitsch
Rådgiver